

В.У. Чарайко

**ПАХАВАЛЬНЫ ІНВЕНТАР ЯК АДЛЮСТРАВАННЕ ПОЛАЎЗРОСТАВАЙ ВАРЫЯТЫЎНАСЦІ
ПАХАВАЛЬНОЙ ПРАКТЫКІ ВЯСКОВАГА НАСЕЛЬНІЦТВА
БЕЛАРУСКАГА ПАДЗВІННЯ XIV–XVIII стст.¹⁵**

У канцы XVIII – пачатку XIX ст. у свеце пачалося сістэматычнае вывучэнне пахаванняў – адной з асноўных катэгорый археалагічных помнікаў [1, с. 6]. У канцы XVIII ст. першыя аматарскія раскопкі пахавальнага помніка адбыліся і на тэрыторыі Беларускага Падзвіння [2, с. 16]. Даследчыкаў XIX–XX стст. у першую чаргу цікавілі курганы, а не грунтовыя пахаванні. Апошнія, бедныя на інвентар і часта пазбаўленыя знешніх прыкмет, за рэдкім выключэннем даследаваліся спарадычна, пасля выпадковага выяўлення [1, с. 6; 3, с. 176]. Таму пахавальныя помнікі Беларускага Падзвіння XIV–XVIII стст. вывучаны недастаткова і захоўваюць актуальнасць як прадмет археалагічнага даследавання.

Пахавальным помнікам называецца матэрыяльны вынік дзеянняў, накіраваных на пахаванне нябожчыка. Пахавальны помнік як спецыяльна аформленае месца пахавання чалавека ўяўляе складаную сістэму элементаў, арганізаваных на трох узроўнях: узроўні пахавання, узроўні пахавальнага комплексу і ўзроўні пахавальнай групы. Самі дзеянні, звязаныя з падрыхтоўкай і ажыццяўленнем пахавання памерлага (утылітарныя і сімвалічныя, стэрэатыпныя і ненармаваныя), ствараюць пахавальную практыку [4, с. 69-70; 5, с. 76].

Пахаванне як першы ўзровень пахавальнага помніка ўключае пахавальнае збудаванне, парэшткі пахаванага і пахавальны інвентар. Пахавальны інвентар – сукупнасць рэчаў, якія змяшчаліся ў магілу разам з нябожчыкам – не з’яўляецца абавязковым складнікам пахавання [4, с. 70; 6, с. 196]. Пахавальныя помнікі Беларускага Падзвіння XIV–XVIII стст. вызначаюцца як пераважна безынвентарныя [7, с. 139]. Да пахавальнага інвентару не адносяцца рэшткі труны і памінальны інвентар.

Крынічнай базай для даследавання сталі матэрыялы раскопак на вясковых могілніках Івесь і Доўгае Глыбоцкага, Бірулі Докшыцкага, Жарнасекава і Клешчыно Бешанковіцкага, Дубраўка Гарадоцкага раёнаў, праведзеныя у 2010–2015 гг. Матэрыялы палявых даследаванняў уведзены ў навуковы зварот і ў асноўным апублікаваны [8-17]. Антрапалагічнае вывучэнне астэалагічнага матэрыялу праводзіла кандыдат біялагічных навук, дацэнт, в.а. загадчыка кафедры гісторыі і турызму Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта Вольга Антонаўна Емяльянчык.¹⁶ Вынікі гэтых даследаванняў уведзены ў навуковы зварот і часткова апублікаваны [18-21].

На могілніку Івесь даследавана 28 пахаванняў, у т.л. 5 – з пахавальным інвентаром. Інвентар дзіцячага пахавання 1 прадстаўлены фрагментам сценкі керамічнага начыння і прадметам з меднага сплаву, які па форме нагадвае мініяцюрны меч [8, с. 380, 382]. У жаночым пахаванні 6 інвентар прадстаўлены квадратнымі бляшчамі (ад галаўнога ўбору) з пазалочанага белага металу [9, с. 423]. Інвентар жаночага пахавання 16 — пярсцёнак з меднага сплаву [10, с. 389]. Дзіцячае пахаванне 21 у якасці інвентару ўтрымлівала дзве завушніцы ў выглядзе пыталніка з меднага дроту [11, с. 22-23]. Інвентар мужчынскага пахавання 27 прадстаўлены пярсцёнкам з меднага сплаву [12, с. 28].

На могілніку Доўгае было ўскрыта 31 пахаванне, у якіх адсутнічаў пахавальны інвентар [12-13]. Не ўтрымлівалі пахавальны інвентар і 4 пахаванні вывучаемага перыяду, даследаваныя на могілніку Жарнасекава [16].

На могілніку Бірулі намі было ўскрыта 5 пахаванняў. Пахаванне 5 (жаночае) мела інвентар, прадстаўлены двума завушніцамі з меднага сплаву, а таксама зьлены след на фаланзе пальца ад карозіі пярсцёнка, які не захваўся [14, с. 25]. На могілніку Дубраўка інвентар выяўлены ў трох пахаваннях з 24. У жаночым пахаванні 1 ён прадстаўлены вырабленай з меднага дроту засцёжкай ад вопраткі. У мужчынскім пахаванні 15 прысутнічала аналагічная засцёжка і алавяны крыжык. У мужчынскім пахаванні 11 меліся фрагменты тканіны [17, с. 158-159]. На могілніку Клешчыно з 9 даследаваных пахаванняў інвентар прысутнічаў у жаночым пахаванні 2 (фрагменты тканіны ад галаўнога ўбору) [15, с. 87].

Наменклатура выяўленых рэчаў у асноўным адпавядае пахавальнаму інвентару сінхронных вясковых могілнікаў Беларускага Падзвіння. Так, завушніцы ў выглядзе пыталніка выяўлены В.М. Ляўко на могілніку Стары Болецк [7, с. 133, 136]. Бляшкі ад галаўнога ўбору зафіксаваны А.М. Ляўданскім на могілніку Пуцілківчы [22, с. 234] і М.В. Клімавым на Лучанскім могілніку II [23, с. 123]. Алавяны крыжык знойдзены Д.У. Дукам на могілніку Туржэц 2 [24, с. 264].

¹⁵ Работа выканана ў рамках НДР «Фарміраванне антрапалагічнага складу і адаптыўнага статуса насельніцтва Полацкага Падзвіння ў XI–XIX стст.» у межах задання 1.1.02 «Сацыяльна-эканамічныя працэсы на тэрыторыі Беларусі ў IX — пачатку XXI ст.: крыніцазнаўства, гістарыяграфія, антрапалогія і іншыя спецыяльныя даследаванні» ДПНД «Эканоміка і гуманітарнае развіццё беларускага грамадства» на 2016–2020 гг.

¹⁶ Аўтар выказвае ўдзячнасць В.А. Емяльянчык за праведзеную экспертызу костных парэшткаў.

Гендерные исследования в истории, антропологии, социологии, экономике, политологии

Размеркаванне пахаванняў па наяўнасці пахавальнага інвентару з улікам полу і ўзросту пахаваных прадстаўлена ў табліцы 1 (гл. табліцу 1).

Табліца 1. – Размеркаванне пахаванняў па наяўнасці пахавальнага інвентару (з улікам полу і ўзросту пахаваных)*

Могільнік	Пахаванняў з інвентаром				Безынвентарных пахаванняў	Агульная колькасць пахаванняў
	Мужчынскіх	Жаночых	Дзіцячых	Усяго		
Івесь	1	2	2	5	23	28
Доўгае	–	–	–	–	31	31
Бірулі	–	1	–	1	4	5
Жарнасекава	–	–	–	–	3	3
Клешчыно	–	1	–	1	8	9
Дубраўка	2	1	–	3	21	24
Усяго	3	5	2	10	90	100

* Складзена паводле [8-21].

Толькі 10 пахаваных мелі пахавальны інвентар, што складае 10% ад агульнай колькасці ў 100 даследаваных пахаванняў. Малая колькасць пахаванняў з інвентаром вымушае абмежавацца вылучэннем такіх полаўзроставак груп, як мужчыны, жанчыны і дзеці, без іх дэталізацыі. Інвентар маюць 6 жаночых (6%), 2 мужчынскіх і 2 дзіцячых (па 2%) пахаванняў. Працэнт пахаванняў з інвентаром па кожнай з полаўзроставак катэгорый нязначны і знаходзіцца ў межах статыстычнай хібнасці. Гэта суадносіцца з данымі па іншых вясковых могільніках Беларускага Падзвіння, вывучаных з вызначэннем полаўзроставай прыналежнасці пахаваных: Лучанскіх могільніках I і II (М.В. Клімаў) [23, с. 122; 25, с. 22], могільніку Туржэц 2 (Д.У. Дук) [24, с. 263–265], могільнікам Стары Лепель (З.А. Харытановіч) [26, с. 300–301]. Нягледзячы на значную перавагу безынвентарных пахаванняў, размеркаванне прадметаў пахавальнага інвентару дазваляе меркаваць наяўнасць статыстычнай залежнасці паміж пахавальным інвентаром і полаўзроставай характарыстыкай пахаваных (гл. табліцу 2).

Табліца 2. – Размеркаванне пахаванняў з інвентаром па полаўзроставак катэгорыях*

Могільнік	Доля пахаванняў з інвентаром			
	Усяго, колькасць	Мужчынскіх, %	Жаночых, %	Дзіцячых, %
Івесь	5	20%	40%	40%
Бірулі	1	–	100%	–
Клешчыно	1	–	100%	–
Дубраўка	3	67%	33%	–
Па ўсіх могільніках	10	30%	50%	20%

* Складзена паводле [8-21].

Адпаведныя іншым могільнікам наменклатура выяўленых рэчаў і суадносіны безынвентарных пахаванняў і пахаванняў з інвентаром дазваляюць казаць аб рэпрэзентатывнасці выбаркі. Пахавальны інвентар выяўлены на чатырох з шасці даследаваных намі могільніках. Пры гэтым у жаночых пахаваннях інвентар маецца на чатырох могільніках (Івесь, Бірулі, Клешчыно, Дубраўка), у мужчынскіх – на двух (Івесь, Дубраўка), у дзіцячых – на адным (Івесь). На двух могільніках пахаванні з інвентаром прадстаўлены выключна жаночымі пахаваннямі (Бірулі, Клешчыно). Мужчынскія пахаванні з інвентаром прысутнічаюць на двух могільніках, пры гэтым у адным выпадку яны колькасна пераважаюць (Дубраўка) і ў адным – колькасна саступаюць жаночым (Івесь). Выпадак, калі пахаванні з інвентаром на могільніку выключна мужчынскія, не зафіксавана. Дзіцячыя пахаванні з інвентаром маюцца толькі на адным могільніку (Івесь). Яны колькасна супадаюць з жаночымі і саступаюць мужчынскім пахаванням з інвентаром. Не адзначана выпадкаў, калі на могільніку пахаванні з інвентаром выключна дзіцячыя. Па ўсіх могільніках з ліку пахаванняў з інвентаром пераважаюць жаночыя пахаванні (50%). На другім месцы знаходзіцца мужчынскія (30%), на трэцім – дзіцячыя пахаванні (20%).

Інвентар жаночых пахаванняў прадстаўлены ўпрыгажэннямі (3 з 5 выпадкаў) і дэталіямі вопраткі (2 выпадкі). Інвентар мужчынскіх пахаванняў прадстаўлены дэталіямі касцюму (2 выпадкі), прадметам-маркерам канфесійнай прыналежнасці (крыжыкам – 1 выпадак), упрыгажэннем (1 выпадак). У адным выпадку інвентар мужчынскага пахавання складаўся з двух прадметаў (дэталі касцюму і прадмет-маркера канфесійнай прыналежнасці). Жаночае пахаванне ў адным выпадку таксама ўтрымлівала два прадметы (ўпрыгажэнні), адзін з якіх зафіксаваны толькі па слядах карозіі (пры гэтым дзве завушніцы

Гендерные исследования в истории, антропологии, социологии, экономике, политологии

ўлічваюцца як адно ўпрыгажэнне). Дзіцячае пахаванне ў адным выпадку ўтрымлівае ўпрыгажэнне (завушніцы) у якасці пахавальнага інвентару, што суадносіцца з асаблівасцямі жаночых пахаванняў і адпавядае традыцыі апранаць памерлых дзяўчат як да шлюбу, у святочную вопратку [27, с. 362].

Варта адзначыць, што адсутнасць пахавальнага інвентару не абавязкова азначае фактычную безынвентарнасць пахавальных помнікаў. Для археалагічнага вывучэння даступны не непасрэдна пахавальны помнік, а ягоныя рэшткі, што засталіся да моманту раскопак [4, с. 69]. На наяўнасць рэчаў у раскопе аб'ектыўна ўплывае неаднолькавая здольнасць розных матэрыялаў захоўвацца ў глебе. Керамічныя вырабы, рэчы са шкла і металаў захоўваюцца нашмат лепш, чым прадметы з раслінных валокнаў, скуры, дрэва і косці. Напрыклад, хоць рэшткі дэталей касцюма адзначаны ў адзінкавых выпадках, цяжка ўявіць, што насельніцтва Беларусі XIV–XVIII стст. хавала нябожчыкаў без вопраткі [28, с. 277-278].

Такім чынам, пры агульнай тэндэнцыі да безынвентарнасці пахаванняў XIV–XVIII стст. прадметы пахавальнага інвентару выяўлены на сельскіх могілніках Івесь, Бірулі, Кleshчыно, Дубраўка. Пахаванні пазначанага перыяду, даследаваныя на могілніках Доўгае і Жарнасекава, з'яўляюцца безынвентарнымі. Размеркаванне прадметаў пахавальнага інвентару дазваляе меркаваць наяўнасць статыстычнай залежнасці паміж пахавальным інвентаром і полаўзроставай характарыстыкай пахаваных, што адлюстроўвае полаўзроставаю варыятыўнасць пахавальнай практыкі вясковага насельніцтва. Прасочваецца, што пахавальны інвентар у большай ступені сустракаецца ў жаночых пахаваннях, дзе прадстаўлены ўпрыгажэннямі і дэталямі вопраткі. Інвентар у мужчынскіх пахаваннях сустракаецца радзей. Ён прадстаўлены ўпрыгажэннямі, дэталямі вопраткі і прадметамі, што пазначаюць канфесійную прыналежнасць. Інвентар у дзіцячых пахаваннях сустракаецца рэдка, на адным могілніку (два выпадкі). У адным выпадку ён дакладна суадносіцца з тыповым інвентаром жаночага пахавання. Новыя археалагічныя раскопкі і выкарыстанне этнаграфічнага матэрыялу дазваляць удакладніць пазначаныя залежнасці паміж пахавальным інвентаром і пахавальнай практыкай вясковага насельніцтва Беларускага Падзвіння XIV–XVIII стст.

ЛІТАРАТУРА

1. Гуляев, В.И. Изучение погребального обряда в зарубежной археологии/В.И. Гуляев//Краткие сообщения института археологии. – 2010. – Вып. 224. – С. 5-19.
2. Алексеев, Л.В. Археология и краеведение Беларуси: XVI в. – 30-е годы XX в./Л.В. Алексеев; Под ред. Б.А. Рыбакова. – Минск: Беларуская навука, 1996. – 206 с.
3. Климов, М.В. Погребальные памятники полоцкой округи XIII–XVIII вв./М.В. Климов, В.В. Черевко//Полоцк: Полоцк и Полоцкое княжество (земля) в IX–XIII вв., летопись древних слоев, Полоцк и его округа в XIV–XVIII вв., ремесло, денежное обращение и торговые связи Полоцка в средневековье (по данным археологии, нумизматики и письменных источников), культура и просвещение в средневековом Полоцке/О.Н. Левко [и др.]; редкол.: А.А. Коваленя (гл. ред.); науч. ред. О.Н. Левко. – Минск: Беларуская навука, 2012. – С. 176-182.
4. Ольховский, В.С. Погребально-поминальная обрядность в системе взаимосвязанных понятий/В.С. Ольховский//Советская археология. – 1986. – № 1. – С. 65-76.
5. Мельник, В.И. Погребальная практика и погребальный обряд/В.И. Мельник//Краткие сообщения института археологии. – 1990. – Вып. 201. – С. 73-77.
6. Погребальный инвентарь//Археологический словарь/У. Брей, Д. Трамп. – М.: Прогресс, 1990. – С. 196.
7. Археологія Беларусі. У 4 т. – Минск: Беларуская навука, 1997–2001. – Т. 4. Помнікі XIV–XVIII стст./В.М. Ляўко [і інш.]; Пад рэд. В.М. Ляўко [і інш.]. – 2001. – 597 с.; іл.
8. Чараўко, В.У. Археалагічныя разведкі на грунтовым могілніку каля в. Івесь Глыбоцкага раёна ў 2010 годзе /В.У. Чараўко//Матэрыялы па археалогіі Беларусі. – 2012. – Вып. 23. – С. 379-383.
9. Чараўко, В.У. Археалагічнае вывучэнне могілніка каля в. Івесь Глыбоцкага раёна ў 2011 г. /В.У. Чараўко//Полацк у гісторыі і культуры Еўропы: матэрыялы Міжнар. навук. канф.; рэдкол.: А.А. Каваленя [і інш.]; навук. рэд., уклад. В.М. Ляўко. – Минск : Беларуская навука, 2012. – С. 417-426.
10. Чараўко, В.У. Археалагічныя раскопкі на могілніку каля в. Івесь Глыбоцкага раёна ў 2012 г./В.У. Чараўко//Матэрыялы па археалогіі Беларусі. – 2014. – Вып. 25. – С. 382-389.
11. Чараўко, В.У. Справаздача аб археалагічных раскопках на могілніках каля в. Жарнасекава Бешанковіцкага р-на, в. Івесь Глыбоцкага р-на і археалагічных разведках на тэрыторыі Бешанковіцкага і Полацкага раёнаў Віцебскай вобласці ў 2013 годзе/В.У. Чараўко. – Полацк, 2014. – Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі.
12. Чараўко, В.У. Справаздача аб археалагічных даследаваннях на могілніках каля вёсак Доўгае, Васькавічы, Івесь Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці ў 2015 годзе/В.У. Чараўко. – Полацк, 2016. – Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі.
13. Чараўко, В.У. Археалагічныя разведкі на грунтовым могілніку каля в. Доўгае Глыбоцкага раёна ў 2010 г./В.У. Чараўко//Беларускае Падзвінне: вопыт, метадыка і вынікі палявых і міждысцыплінарных даследаванняў: Зборнік навуковых прац міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Полацк, 21–23 красавіка 2011 г. У 2 ч. Ч. 1/Пад агульнай рэдакцыяй Д.У. Дука, У.А. Лобача. – Наваполацк: ПДУ, 2011. – С. 130-134.

Гендерные исследования в истории, антропологии, социологии, экономике, политологии

14. Чараўко, В.У. Археалагічныя даследаванні на курганна-жальнічным могільніку каля в. Бірулі Докшыцкага раёна ў 2011 г./В.У. Чараўко//Віцебскія старажытнасці : матэрыялы навуковых канферэнцый/Рэдкал.: Г.У. Савіцкі [і інш.]. – Мінск: Нацыянальная бібліятэка, 2013. – С. 24-25.
15. Чараўко, В.У. Археалагічнае вывучэнне грунтовых пахаванняў XVI–XVIII стагоддзяў на могільніку каля в. Кleshчыно Бешанковіцкага раёна ў 2013 годзе/В.У. Чараўко//Вестник Полоцкого государственного университета. Серия А. Гуманитарные науки. – 2015. – № 9. – С. 84-89.
16. Чараўко, В.У. Археалагічныя раскопкі на могільніку каля в. Жарнасекава Бешанковіцкага раёна Віцебскай вобласці ў 2013 г./В.У. Чараўко//История и культура на стыке эпох и цивилизаций. Материалы Международной научно-практической конференции, посвящённой 250-летию М.К. Огинского (Минск, 25–26 сентября 2015 г.). – Минск: Белнаучника, 2015. – С. 122-127.
17. Черевко, В.В. Археологические исследования на могильнике возле д. Дубровка Городокского района в 2014 г./В.В. Черевко//Вестник Полоцкого государственного университета. Серия А. Гуманитарные науки. – 2016. – № 1. – С. 153-161.
18. Емялянчык, В.А. Новыя матэрыялы па антрапалогіі вясковага насельніцтва Полацкай зямлі XIV–XVI стст./В.А. Емялянчык//Полацк у гісторыі і культуры Еўропы: матэрыялы Міжнар. навук. канф./рэдкал.: А.А. Каваленя [і інш.] ; навук. рэд., уклад. В.М. Ляўко. – Мінск, 2012. – С. 149-157.
19. Емялянчык, В.А. Вынікі антрапалагічнай экспертызы астэалагічных матэрыялаў з пахаванняў каля в. Івесь Глыбоцкага р-на Віцебскай вобл./В.А. Емялянчык//В.У. Чараўко. Справаздача аб археалагічных раскопках на могільніку каля в. Івесь Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці ў 2012 годзе. – Полацк, 2013. – Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі. – С. 12.
20. Емялянчык, В.А. Вынікі антрапалагічнай экспертызы матэрыялаў пахаванняў з могільнікаў каля вв. Жарнасекава і Кleshчыно Бешанковіцкага раёна, в. Івесь Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці / В.А. Емялянчык//Чараўко, В.У. Справаздача аб археалагічных раскопках на могільніках каля в. Жарнасекава Бешанковіцкага р-на, в. Івесь Глыбоцкага р-на і археалагічных разведках на тэрыторыі Бешанковіцкага і Полацкага раёнаў Віцебскай вобласці ў 2013 годзе. – Полацк, 2014. – Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі. – С. 27-28.
21. Емялянчык, В.А. Вынікі антрапалагічнай экспертызы астэалагічных матэрыялаў з грунтовых могільнікаў каля вёсак Івесь, Доўгае, Васькавічы Глыбоцкага раёна/В.А. Емялянчык//Чараўко, В.У. Справаздача аб археалагічных даследаваннях на могільніках каля вёсак Доўгае, Васькавічы, Івесь Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці ў 2015 годзе. – Полацк, 2016. – Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі. – С. 25-26.
22. Ляўданскі, А. Кароткае паведамленне аб досьледах культур эпохі жалеза ў БССР у 1930–1931 гг. /А. Ляўданскі//Працы сэкцыі архэалогіі. Т. 3. – Мінск, 1932. – С. 230-235.
23. Клімаў, М.В. Лучанскія грунтовыя могільнікі II : пытанні археалагічнай інтэрпрэтацыі/М.В. Клімаў//Віцебскія старажытнасці: матэрыялы навуковых канферэнцый/Рэдкал.: Г.У. Савіцкі [і інш.]. – Мінск: Нацыянальная бібліятэка, 2013. – С. 121-125.
24. Дук, Д.У. Археалагічныя раскопкі на грунтовым могільніку Туржэц 2 Полацкага раёна/Д.У. Дук//Матэрыялы па археалогіі Беларусі. 2008. – № 15. – С. 261-269.
25. Клімаў, М.В. Лучанскія грунтовыя могільнікі I/М.В. Клімаў//Віцебскія старажытнасці : матэрыялы навуковых канферэнцый / Рэдкал.: Г.У. Савіцкі [і інш.]. – Мінск: Нацыянальная бібліятэка, 2013. – С. 20-24.
26. Харытановіч, З.А. Археалагічныя даследаванні на гарадзішчы і селішчы Стары Лепель у 2008 г./Матэрыялы па археалогіі Беларусі. – 2011. – Вып. 20. – С. 300-307.
27. Сысоў, У.М. З крыніц спрадвечных/У.М. Сысоў. – Мінск: Вышэйшая школа, 1997. – 415 с.
28. Чараўко, В.У. Інвентар пахаванняў Беларускага Падзвіння XIV–XVIII стст. (да пытання аб безынвентарнасці пахаванняў)/В.У. Чараўко//Віцебскія старажытнасці: матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанай 90-годдзю з дня нараджэння Л.В. Аляксеева/[Рэдкал.: Г.У. Савіцкі, В.А. Шышанаў, Н.Ю. Шаркоўская]. – Мінск: Медисонт, 2012. – С. 275-280.

А.М. Чарнавокая

РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ ЖАНЧЫНЫ Ў ГАЗЕТАХ «НАША ДОЛЯ» І «НАША НІВА»

У артыкуле аналізуецца матэрыялы, апублікаваныя ў газеце «Наша Ніва», якія тычацца сацыяльна-палітычнага становішча жанчын, разглядаецца праблема мэтавай аўдыторыі выдання. Асобная ўвага звернута на публікацыі, прысвечаныя тэме жаночай адукацыі, паведамленні пра злачынствы, здзейсненыя ў дачыненні да жанчын. У «Нашай Ніве», як і ў першай беларускамоўнай газеце «Наша Доля», выразна прасочваецца тэндэнцыя рэпрэзентацыі жанчыны як «ахвяры» заганнай палітыкі ўрада. Гэта тэндэнцыя з'яўляецца вызначальнай для творчасці пісьменнікаў-нашаніўцаў, што разглядаецца на прыкладзе асобных літаратурных публікацый.

Адлюстраванне поглядаў і зацікаўленняў розных сацыяльных груп – адна з галоўных функцый перыядычных выданняў. Першыя беларускамоўныя газеты «Наша Доля» і «Наша Ніва» дазваляюць узнавіць сацыякультурны кантэкст, актуальны для нацыянальна свядомай інтэлігенцыі, у тым ліку для